

LIETUVOS TSR MOKSLŲ AKADEMIJA
ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS

1972
metai

VILNIUS

1973

INSTITUTE OF HISTORY
OF THE ACADEMY OF SCIENCES OF THE LITHUANIAN SSR

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

1972

VILNIUS

1973

INSTITUT FÜR GESCHICHTE
DER AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN DER LITAUISCHEN SSR

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

1972

VILNIUS

1973

ИНСТИТУТ ИСТОРИИ
АКАДЕМИИ НАУК ЛИТОВСКОЙ ССР

ЕЖЕГОДНИК
ИСТОРИИ
ЛИТВЫ

ГОД
1972

ВИЛЬНЮС

1973

Redakcinė kolegija

Jurginis Juozas, Merkys Vytautas, Milius Vacys, Strazdūnaitė Rita (sekretorė), Sadžius Henrikas (vyr. redaktoriaus pavaduotojas), Tautavičius Adolfas, Tyla Antanas, Vaitkevičius Bronius (vyr. redaktorius), Zepkaitė Regina

Vilnius, Kosciuškos 30
Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos institutas

Вильнюс, ул. Костюшки, 30
Институт истории Академии наук Литовской ССР

M $\frac{0164-137}{M851(10)-73}$ Z-73

UDK 902.7(474.5)

LIETUVIŲ KRAITINIŲ BALDŲ TYRIMO KLAUSIMAI

ANTANAS DANILIAUSKAS

Lietuvių liaudies kultūros tyrimo istorijoje kraitiniai baldai¹ — skrynios, kuparai, spintos — užima ypatingą vietą. Jiems skiriama dėmesio daugiau, negu kitiems baldams. Menotyrininkams „margosios skrynios“ yra ne tik svarbiausias mūsų kaimo polichrominės tapybos objektas, bet ir apskritai vienas iš ryškiausių liaudies kūrybinės dvasios pasireiškimų. Architektams jos — būdinga lietuvių tradicinio gyvenamųjų namų interjero dalis. Etnografams, be viso to, kraitiniai baldai — vienas iš įdomiausių objektų, tiriant kaimo, dvaro ir miesto kultūros sąveikas, liaudies tradicijų santykiavimą. Būdami reprezentacinio pobūdžio, jie greičiau ir labiau, negu kiti baldai, atspindėdavo mados poslinkius. Jie būdavo rūpestingiau saugomi, perduodami iš kartos į kartą, todėl jų nemažai ir išliko. Pagal ant jų išlikusius užrašus galima tiksliai sekti jų raidą.

Apžvelgiant atliktus tyrimus, pažymėtini menotyrininkų P. Galaunės², A. Mikėnaitės³, A. Rūkštelės⁴, H. Kairiūkštytės-Jaciniienės⁵, architektų J. Baršausko⁶ ir A. Keturkos⁷

¹ Į „kraitinių baldų“ apibrėžimą įeina skrynios, kuparai, drabužių spintos. Be to, kraičiui buvo duodami ir kasdieniniai buitiniai baldai: lovos, stalas, kėdės, indaujos, spintelės ir kt., tačiau jie sudaro savarankišką tyrimo objektą ir čia nebus liečiami, kaip ir kraičloviai bei kraičkubiliai.

² P. Galaunė, Lietuvių liaudies menas, K., 1930, p. 238—242; Skrynios, Sodžiaus menas, 3, K., 1931, p. 10—13.

³ A. Mikėnaitė, Keletas pastabų iš 1965 m. liaudies meno ekspedicijos Skuodo rajone, Muziejai ir paminklai, V., 1967, p. 9—13; A. Mikėnaitė, Nurodymai rinkti medžiagai apie kraitines skrynias, Kraštotyra, V., 1967, p. 242—244; A. Mikėnaitė, Kraitinės skrynios ir kuparai Sudeikių apylinkėse XIX a. pabaigoje—XX a. pirmoje pusėje, Muziejai ir paminklai, V., 1970, p. 24—28.

⁴ A. Rūkštelė, Lietuvių tautodailė, K., 1929, p. 36—39; A. Rūkštelė, Baldai, Lietuviškoji enciklopedija, 2, K., 1934, p. 811—816.

⁵ H. Kairiūkštytė-Jaciniienė, Kraičio skrynių dekoravimas, Pergalė, 1971, Nr. 10, p. 141—151.

⁶ J. Baršauskas, Gyvenamųjų patalpų interjeras ir baldai, Lietuvių liaudies architektūra, I, V., 1965, p. 62—69.

⁷ A. Keturka, Džukijos skrynių ir kuparų puošyba, Statyba ir architektūra, t. I, V., 1962, p. 207—218.

darbai, K. Čerbulėno⁸ ir V. Dynovskio⁹ etnografinės studijos. Visi jie, būdami sa-
vaip vertingi ir įdomūs, vis tiktai neapima visos Lietuvos kraitinių baldų bei jų istori-
nės raidos¹⁰. Dėl to apibendrinimuose, kuriuos lig šiol mėginta daryti, pasitaiko per
ankstyvų teiginių¹¹ arba paviršutiniškų išvadų¹².

Tyrimai apie atskirų sričių kraitinius baldus taip pat nebuvo pakankami, pvz.
V. Dynovskiui, rašiusiam apie skrynių spausdintus raštus, trūko medžiagos iš šiaurės
rytų ir vidurio Lietuvos, Užnemunės ir Dzūkijos.

Lietuvių kraitinius baldus dar reikėtų plačiai išnagrinėti etnografiniu ir menotyrini-
niu aspektu. Žinoma, pirmiausia būtini visų etnografinių sričių aprašymai. Be šito ne-
įmanoma atskleisti vietinių ypatumų, išsiaiškinti bendrųjų dėsningumų. Šiuos uždavinius
spręsti padeda Lietuvos TSR MA Istorijos instituto Etnografijos sektoriaus darbas.

Tarybiniais metais surinkta ir paskelbta medžiaga kelia, mūsų many-
mu, nemažai naujų klausimų. Svarbesni būtų tokie.

Pirma — kraitinių skrynių ir kuparų konstrukcijos istorinė raida.

Turima medžiaga nesutampa su V. Dynovskio iškeltais teiginiais apie
„vakarinį“ ir „rytinį“ kuparų tipą su išgaubtu viršumi (pirmajam jis skiri-
a viršuje ir apačioje lygių matmenų baldus, antrajam — siaurėjančius
į apačią)¹³ ir jo išplitimą. Siaurėjantys į apačią išgaubtu viršumi kupa-
rai tiek buvo paplitę visais laikotarpiais Aukštaitijoje, toli į vakarus nuo
V. Dynovskio nurodytos ribos¹⁴, kad pats jų pavadinimas „rytiniai“ da-
rosi sąlyginis, taip pat, kaip ir teiginys apie „vakarinio“ tipo vyravimą
Lietuvoje XIX a. pabaigoje—XX a. pradžioje. Be to, V. Dynovskis ir visi
kiti, rašę šiuo klausimu, neatkreipė dėmesio į kuparus plokščiu viršumi
(1 ir 2 pav.), pradėtus daryti Lietuvoje XIX a. antroje pusėje ir papli-

⁸ K. Čerbulėnas, Kaimo skrynios Užnemunėje, Vytauto Didžiojo kultūros met-
raštis, K., 1941, p. 283—322.

⁹ W. Dynowski, Barwne kufrы chłopskie z okolic Wileńszczyzny i Polesia, Wil-
no, 1934; W. Dynowski, Sztuka ludowa Wileńszczyzny i Nowogródzyny, Wilno, 1935.

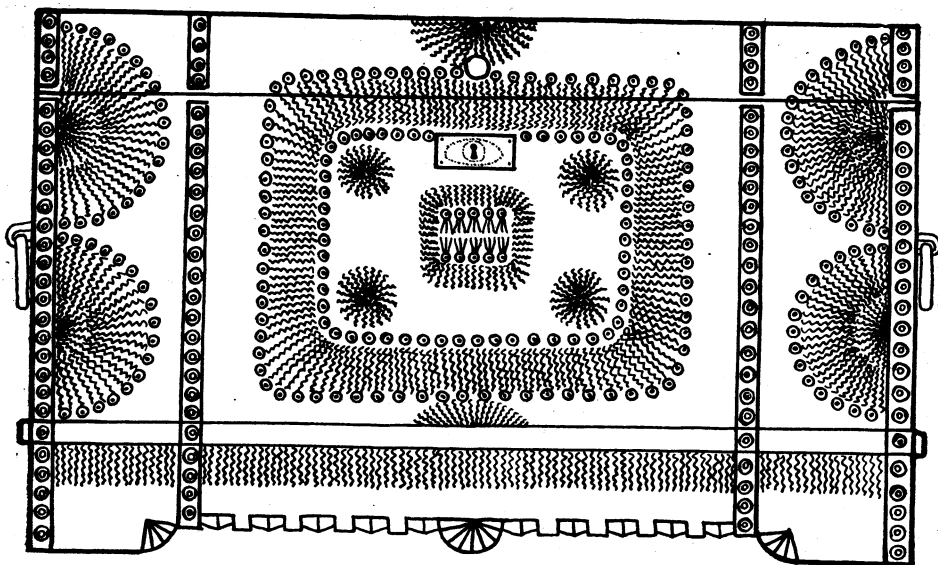
¹⁰ P. Galaunė visiškai neužsimena apie spausdintus raštus, kaip apie vieną iš lie-
tuvių kraičio baldų dekoravimo etapą. H. Kairiūkštytė-Jaciniene skrynių puošybą anali-
zuoja iki XX a., tuo tarpu, kaip rodo Lietuvos TSR MA Istorijos instituto Etnografijos
sektoriaus medžiaga, išeina, kad jos Lietuvoje buvo įvairiai puošiamos dar ir vėliau, ryt-
tų Dzūkijoje — iki XX a. 5-ojo dešimtmečio.

¹¹ Iš vėliau surinktos medžiagos paaiškėjo, kad augalinis ornamentas buvo daug
įvairesnis, paukščių motyvai — paplitę kur kas labiau ir gyvavę ilgiau. Netikslus yra
ir H. Kairiūkštytės-Jaciniene teiginys: „Apie 1880—1910 m. skrynių, o ypač kuparų,
puošimas spalvotais ornamentais Lietuvoje buvo sumechanintas... pradėta gaminti...
vadinamuosius štampuotus kuparus“ (min. veik., p. 144). Kuparų spausdinti raštai Lie-
tuvoje pasirodė bent 20—30 metų anksčiau. (Žr. W. Dynowski, Barwne kufrы...
p. 60; K. Čerbulėnas, min. veik., pav. 27; A. Daniliauskas, Rokiškio raj. Juo-
dupės apylinkės valstiečių kraičio skrynios ir kuparai, MADA, 1968, t. I (26).

¹² „... Nenuostabu, kodėl mes ant jų matom vien gėles ir paukščiukus. Lietuvai-
tei-mergelei, pamėgusiai gėles, jos labiausiai ir tinka; o paukščiukai vaizduojami, tartum
linksminimo ir ramino ženkla“. (A. Rūkštelė, Lietuvių tautodailė, p. 38). Vokie-
čių, lenkų ir latvių valstiečių kraitinėse skryniuose taip pat vyrauja augalinis motyvas.

¹³ W. Dynowski, Barwne kufrы ..., p. 16.

¹⁴ Ten pat, žemėlapis Nr. 1.

1 pav. Plokščių viršum išvedžiojimais puoštas kuparas (1916 m., Balbieriškis)

tusius XIX a. pabaigoje—XX a. pradžioje Užnemunėje; čia jie pakeitė skrynias¹⁵. Kuparų plokščių viršumi atsiradimas ir išplitimas turi būti iš-
tirtas kaip kultūrinės difuzijos pasireiškimas arba vietinės tradicijos raida.

Antra problema — kaip atsirado spausdinta (štampuota) kraitinių baldų puošyba ir kaip ji vertintina.

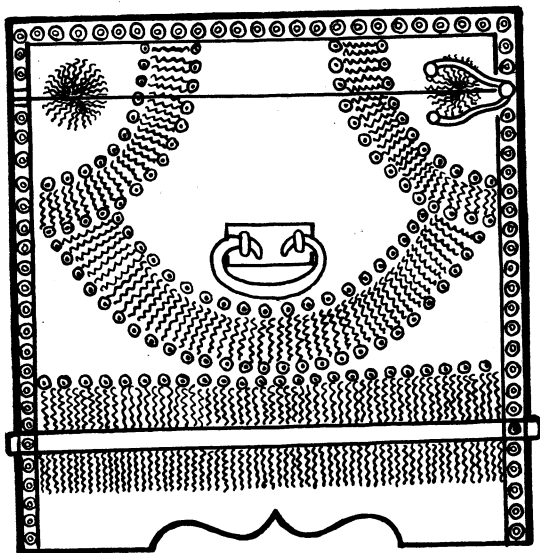
V. Dynovskis ir K. Čerbulėnas mano, kad spausdintą puošybą naudoti ėmė Vilniaus krašto amatininkai, daugiausia žydai. P. Galaunė savo monografijoje apie lietuvių liaudies meną visiškai apie ją nekalba. Tačiau iš surinktos medžiagos yra aišku, kad savitų bruožų, skirtingų nuo tų, kurie vėliau paplito rytų Lietuvoje, spausdintos puošybos technika naudo-
ta jau XIX a. pirmojoje pusėje Užnemunėje¹⁶. Bet čia ji neprigijo. Jos paplitimo centru tapo Vilniaus krašto amatininkų dirbtuvės. XIX a. pa-
baigoje rytų ir šiaurryčių Aukštaitijoje ji net išstūmė ligi tol čia gyvavu-
sią polichrominę skrynių bei kuparų tapybą. Kalbant apie jos liaudišku-
mą ar neliaudiškumą, reikia atsižvelgti į tokius dalykus. Toliau nuo
Vilniaus spausdinta technika puoštus kuparus darė vietiniai meistrai lietu-
viai. Jų panaudojami raštai daugeliu atvejų originalūs, turtingesni, įvai-

¹⁵ A. Daniliauskas, Keletas pastabų apie kraičio skrynias Birštono apylinkėse, Liaudies kūryba, I, V., 1969, p. 230—232.

¹⁶ Ten pat.

resni, negu vilniečių amatininkų. Spausdinta kuparų puošyba savo dekoratyvumu primena vašku margintų margučių puošybą. Išstumti spausdintą kuparų puošybą iš bendros lietuvių liaudies meno visumos nederėtų.

Trečia problema — vėlyvieji kraitiinių kuparų puošybos būdai ir jų įvertinimas.

2 pav. Išvedžiojimais puoštas kuparas (1916 m. Balbieriškis)

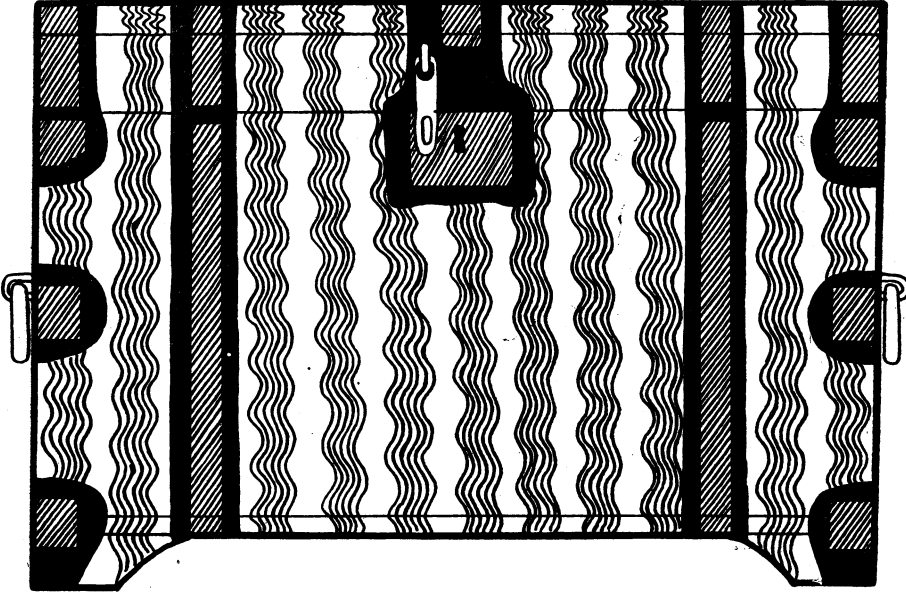
Ligi šiol specialioje literatūroje tik pora sakinių paminėta baldų puošyba pagal trafaretą ir puošyba, išvedžiojant rieves ant dar neišdžiūvusio antrojo, tamsesnio, dažų sluoksnio, tuo būdu atidengiant po juo esantį šviesesnį (pokosto) sluoksnį. Šią puošybos techniką toliau sąlyginai vadinysime išvedžiojimu. Puošyba išvedžiojimu, kaip rodo duomenys, pasirodė XIX a. antrojoje pusėje. XIX a. pabaigoje—XX a. pradžioje ji naudota daugelyje Lietuvos vietų — nuo Marijampolės (Kapsuko) iki Rokiškio, o kai kur, pvz., Prienų apylinkėse, labai paplito vietoj ankstyvesnės užnemunietiškos tapybos. Raštai išvedžiojami kartais labai paprasti (3 ir 4 pav.), kartais gana sudėtingi (1 ir 2 pav.). Vaizduojamos saulutės, gėlės, paukščiai. Pietryčių Lietuvoje (Valkininkų apyl.) išvedžiojimo techniką vietiniai meistrai naudojo iki pat XX a. 5—6-ojo dešimtmečių. Išvedžiojimo technika atlikti raštai turėjo ryšį su tapytine-polichromine baldų puošyba. Kartais — tai mėginimas imituoti matytą miesto ar dvaro baldų brangaus politūruoto medžio faktūrą.

Apie palyginti retesnę puošybą su trafaretų pagalba, gyvavusią XX a., turime nedaug duomenų¹⁷. Trafaretų raštams buvo panaudojami lietuvių liaudies raštų elementai: stilizuoti tulpių žiedai ir pan. (5 ir 6 pav.).

¹⁷ V. Milius. Baldai. Panemunių dzūkai, V., 1970, p. 99—100, pav. XVI.

Abu minėtus vėlyvųjų kraitinių baldų puošybos būdus reikia plačiau iširti. Jie negali būti išbraukiami iš lietuviškų baldų istorijos.

Ketvirtoji problema — skrynių, kuparų ir spintų puošybos santykis.

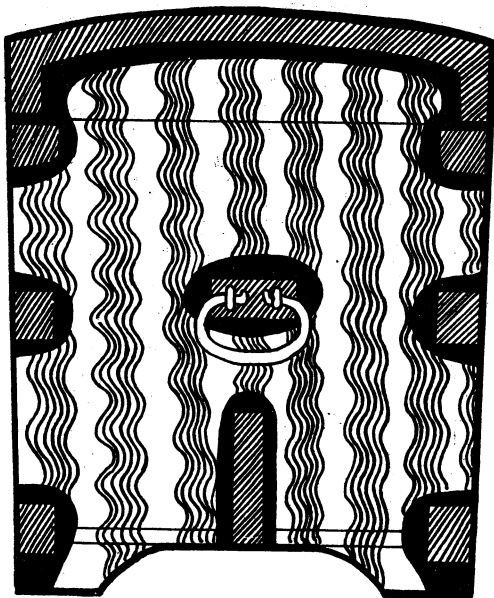
3 pav. Išvedžiojimais puoštas kuparas (XIX a. antroji pusė. Birštonas)

Ligi šiol literatūroje visų kraitinių baldų puošyba buvo apibūdinama vienoda, iš esmės apsiribojant polichromine tapyba pagal skrynių ir kuparų pavyzdžius. Tačiau, kruopščiau pažiūrėję, matome, kad skrynių, kuparų ir spintų puošyba skyrėsi net ir polichrominės tapybos vyravimo metu — XIX a. pirmojoje pusėje, XIX a. viduryje, — o vėliau tie skirtumai dar labiau išryškėjo. XIX a. antrojoje pusėje spintų puošybos nepalietė spausdinimo technika, plačiai paplitusi rytų Aukštaitijoje. Savo ruožtu architektūriniai puošybos elementai, kurie per XIX a. antrąją pusę išstūmė polichrominę spintų tapybą, skrynių puošyboje pasirodė daug vėliau — pačioje XIX a. pabaigoje ir pirmaisiais XX a. dešimtmečiais (vadinamųjų „komodinių“ skrynių puošimas). Taigi į spintų puošybą galima žiūrėti, kaip į savarankišką tyrimo objektą.

Kraitinių baldų puošybos raida padeda išryškinti sekančią, penktąją, problemą.

Tai — vietinių rustikalizacijos savitumų problema. Imkime spintą, Lietuvos kaimo baldą, kurio XIX a., lyginant su kitais baldais, labiausiai ki-

to ir konstrukcija, ir puošyba. Spintų puošybai neturėjo įtakos nei ampyro, nei bidermajerio stilius, tačiau ją veikė pseudobarokinis, architektonika pagrįstas stilius, plitęs XIX a. antrojoje pusėje Vidurio ir Rytų Europos miestuose. Vėliau jų puošyboje nuo pseudobaroko iš karto pereinama prie konstruktivizmo.

4 pav. Išvedžiojimais puoštas kuparas (XIX a. antroji pusė, Birštonas)

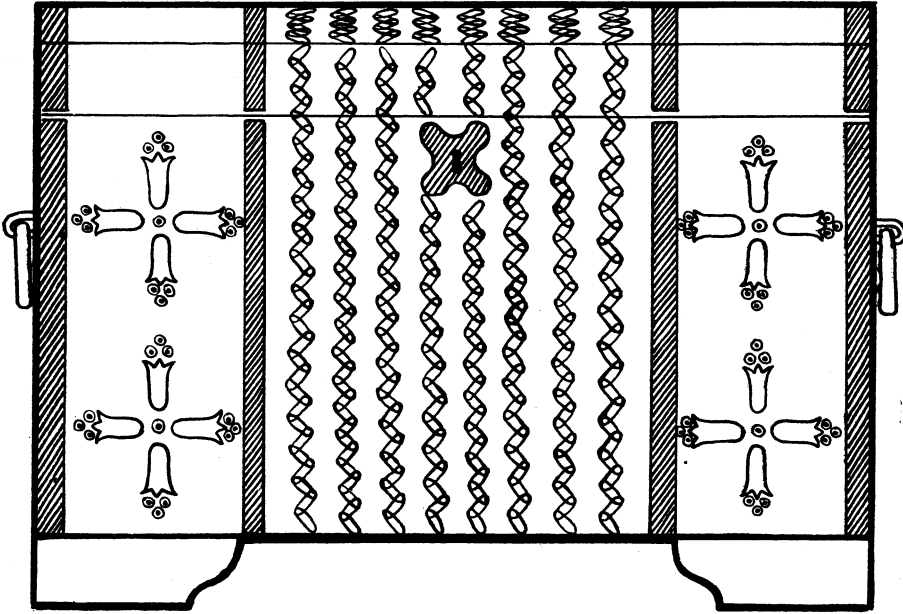
XIX a. antrosios pusės spintų frontonų ornamentai, išpiaustyti vienoje plokštumoje kiaurapiūvės technikos būdu, atitinka liaudies architektūros puošybą. Paskiau gi kraičio skrynioms bandoma suteikti komodų išvaizdą, išpiešiant „stalčius“, mėginama išvedžiojimo technika imituoti poliruoto medžio faktūrą. Tai tokie bene paskutiniai ryškesni kraitinių baldų rustikalizacijos požymiai. Jie verti tyrinėtojo dėmesio.

Šeštoji, dar beveik visiškai neliesta problema — lietuviškojo kaimo kultūros įtaka Lietuvos miestui ir tos įtakos keliai XIX—XX a. (lietuviško stiliaus baldai, senojo ornamentų panaudojimas šiuolaikiniame dekore).

Nemažą darbą, nagrinėdamas visus šiuos klausimus, kartu su kitomis įstaigomis, dirba MA Istorijos institutas. Etnografijos sektoriuje sukaupta gausios medžiagos, surinktos per 1948—1970 m. ekspedicijas: 189 įvairių Lietuvos vietų kraičio skrynių ir kuparų spalvoti piešiniai (3 iš Akmenės raj., 6 — Alytaus, 18 — Anykščių, 6 — Eišiškių, 3 — Ignalinos, 11 — Kaišiadorių, 4 — Klaipėdos, 19 — Kretingos, 9 — Lazdijų, 14 — Plungės, 3 — Prienų, 42 — Rokiškio, 1 — Skuodo, 8 — Silalės, 21 — Silutės, 9 — Utenos, 3 — Varėnos, 9 — Zarasų raj.). Be to, sektoriaus fototekeje yra keliasde-

šimt kraitinių baldų nuotraukų atskirai ir šiuolaikiniame pirkios interjere. Yra nemažai spintų, rečiau komodų, brėžinių ir fotonuotraukų.

Šis rinkinys, kaip ir dauguma esančių mūsų respublikos muziejuose, buvo sudaromas taip: užfiksuojami įdomiausi meniniu (arba etnografiniu)

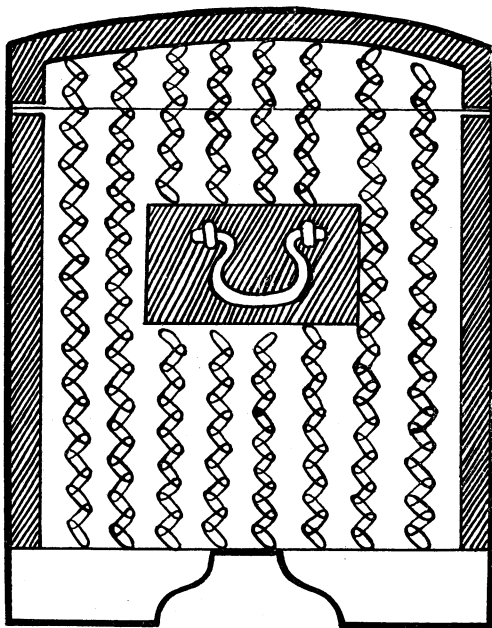

5 pav. Trafaretu puoštas kuparas (XX a. 4-asis dešimt., Varėnos raj. Kaniūkų km.)

požiūriu, taip pat būdingiausi pagal medžiagos rinkėjo nuožiūrą tos vietovės baldai. Tokiu metodu dirbant tenka pasitikėti menotyrininkų, muziejininkų bei etnografų patirtimi ir intuicija. Šitaip kartais neužfiksuojami ne tokie meniški arba tai vietovei nebūdingi daiktai, kuriuos, plačiau žiūrint, vistiek reikėtų pažymėti. Dėl to pastaruoju metu tyrinėjant Karsakiškyje (Panevėžio raj.), Juodupės apylinkėse (Rokiškio raj.), Birštone stengtasi užfiksuoti visus polichromine tapyba puoštus baldus ir būdingus viena spalva tapytų baldų pavyzdžius. Buvo užrašoma, kiek iš viso kaime yra sodybų, atskirai pažymint, keliose iš jų rasta kraitinių baldų: kiek, kokius, kur jie laikomi, kam naudojami. Iš tokių duomenų jau galima spręsti, kiek yra viena spalva dažytų, spausdinta ir polichromine tapyba puošytų baldų, kokios jų konstrukcijos, kaip jie paplitę ir kt.

Etnografijos sektoriuje sudaroma perforuotų kortelių kartoteka, kuri turi apimti visą institute ir respublikos muziejuose esamą medžiagą apie

spintų konstrukcijas ir puošybą. Perforuotos kortelės padeda apdoroti duomenis. Jos imamos elementaraus tipo (7 pav.), paprastomis žirklemis pagal sutartą šifrą jose daromi iškirpimai (8 pav.). Šifras panaudojamas taip. Iškirptos kortelėje skylutės padalijamos į skyrius, pažymimos ryškiais skaitmenimis: I, II ir t. t. Skyriai apima vienus kuriuos nors duomenis apie spintas, pvz., spintų padarymo metus,

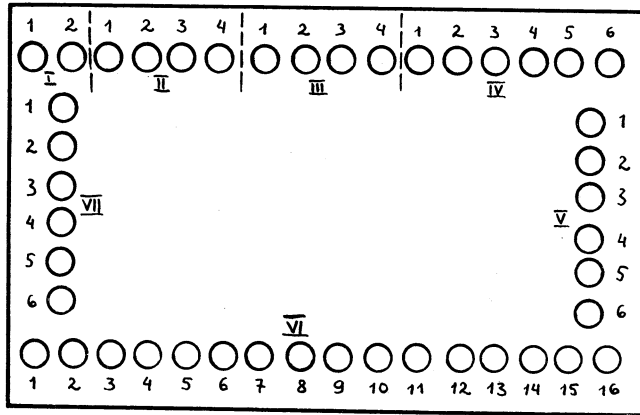

6 pav. Trafaretu puoštas kuparas (XX a. 4-asis dešimtmetis, Varenos raj., Kaniūkų km.).

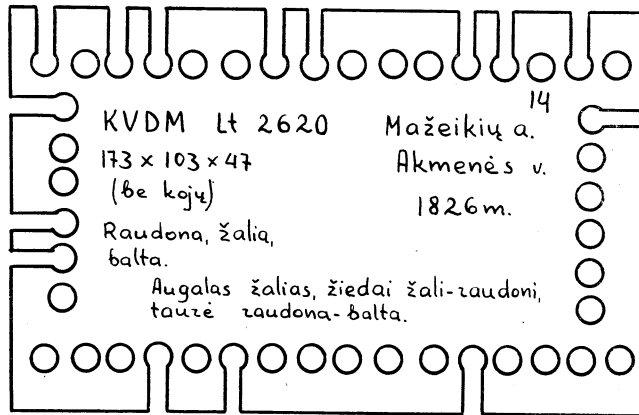
konstrukciją, spalvą, puošybos elementus ir pan. Skyriuose esančios skylutės savo ruožtu kiekviena gauna šifro numerį, reiškiantį atitinkamą duomenį. Pvz., jei kartotekuojamas objektas — drabužių spinta, tada iškerpama I skyriaus 2 skylutės, jei indauja — 1 skylutė. III skyriuje iškirptos 1 ir 3 skylutės reiškia, kad baldas dirbtas 1840—1860 metais. Be to, perforuotoje kortelėje užrašomas jos eilės numeris, muziejaus, iš kurio paimti duomenys apie baldą, pavadinimas, tiksli baldo metrika, inventoriaus numeris, baldo matmenys ir, jei reikia, kitos pastabos apie jį. 8 pav. parodyta 14-oji kortelė reiškia, jog ja yra užkartotekuotas Kauno Valstybinio M. K. Čiurlionio Dailės muziejaus fonduose esantis brėžinys LT 2620. Jame užfiksuota indauja, rasta Žemaitijoje, Mažeikių aps., Akmenės vls., daryta 1800—1840 m. laikotarpiu (tiksliai — 1826 m.). Jos aukštis (be kojelių) 173 cm, plotis 103 cm, gylis 47 cm, durys — vienavėrės, su vienu filingu, viršuje ir apačioje — karnizai. Baldas dažytas rudai raudona spalva, konstrukcinės dalys — karnizai, filingo detalės išskirtos žalia, balta,

raudona spalvomis. Ant filingo nutapytas augalas, išaugantis iš taurės. Apie spalvinį ornamentą pažymėta kortelėje įrašytoje pastaboje.

Suprantama, perforuota kortelė negali visiškai patenkinti tyrinėtojo ir atstoti originalo, tačiau, ja naudojantis, galima gana greitai atrinkti

7 pav. Perforuota kortelė užpildyta

8 pav. Perforuota kortelė neužpildyta

atskirus požymius. Pvz., norint nustatyti, kokios spintų konstrukcijos buvo paplitusios 1840—1860 m., reikia, virbalais persmeigus III skyriaus 1 ir 3 skylutes, pakelti korteles¹⁸, ir tuo laikotarpiu gamintų baldų kortelės iškrenta. Paėmus jas ir vėl persmeigus IV skyriaus 4 skylutę, atrenkamos nurodyto laikotarpio spintos, kurių durys turėjo po 2 filingus, ir t. t.

¹⁸ Etnografų vartojamos perforuotos kortelės gali būti įvairaus tipo, su skirtinga panaudojimo technika. Naudojant minėtas elementaraus pavyzdžio korteles, jeigu kartoje jų daug, patogiau yra, nors tai ilgiau trunka, iškirpti nereikalingas ir palikti nekirtas reikalingas skylutes. Pervėrus virbalais, korteles galima iškelti į viršų.

Tokios perforuotų kortelių kartotekos galėtų praversti tiriant ir kitus lietuvių liaudies baldus.

Remdamiesi surinkta medžiaga, Istorijos instituto Etnografijos sektoriaus bendradarbiai yra paskelbę publikacijų¹⁹.

Toliau tiriant lietuvių liaudies kraitinius baldus, reikia dar rinkti visapusišką, reprezentatyvią medžiagą apie juos. Geriausia tam panaudoti minėtą A. Mikėnaitės anketą. Kultūros paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijai vadovaujant, čia galėtų talkininkauti kaimų ir miestelių mokyklos.

Labai svarbu būtų bendradarbiauti šioje srityje su Latvijos, Baltarusijos, Lenkijos ir VDR mokslininkais.

К ВОПРОСУ ОБ ИЗУЧЕНИИ ЛИТОВСКОЙ МЕБЕЛИ ДЛЯ ПРИДАНОГО

А. ДАНИЛЯУСКАС

Резюме

Одним из наиболее изученных явлений материальной культуры литовского народа является мебель для приданого, однако до сих пор недостает всесторонних исследований, обобщающих искусствоведческий и этнографический аспекты. При этом следует обратить особое внимание на следующие этнографические проблемы, которым раньше уделялось недостаточно внимания:

1. Историческое развитие конструкций мебели для приданого;
2. Происхождение орнаментики сундуков и шкафов, в том числе и поздних видов техники их декора;
3. Развитие средств декора народной мебели в XX в.;
4. Своеобразие и различия декора сундуков для приданого и шкафов;
5. Культурные диффузии и местные особенности рустикализации международных стилей декора;
6. Влияние форм литовской народной крестьянской мебели на соответствующую область культуры современных литовских городов.

Чтобы успешно решить вышеупомянутые вопросы, следовало бы расширить во всех этнографических областях Литвы сбор полевого материала, добываясь всеобъемлющей его репрезентативности. Для выяснения общих закономерностей развития народной мебели, выявления культурных связей и раскрытия местных специфических черт процесса было бы весьма желательно установить сотрудничество с этнографами и искусствоведами, изучающими мебель соседних народов.

¹⁹ A. Andriuškevičius, Kraičio skrynios, Eržvilkas, V., 1970; A. Andriuškevičius, Tradiciniai merkiniški baldai, Merkinė, V., 1970; A. Andriuškevičius, Baldai, Dubingiai, V., 1971; A. Daniliauskas, I. Daniliauskienė, Karsakiškio apylinkės (Panevėžio raj.) kraitiniai baldai, Kraštotyra, V., 1967, p. 137—144; A. Daniliauskas, Rokiškio raj. Juodupės apylinkės valstiečių kraičio skrynios ir kuparai, p. 91—103; A. Daniliauskas, Biržų, Kupiškio, Panevėžio, Rokiškio rajonų valstiečių spintos XIX—XX amžiais, MADA, 1968, t. 3(28), p. 77—89; A. Daniliauskas, Keletas pastabų apie kraičio skrynias Birštono apylinkėse, Liaudies kūryba, 1, V., 1969. Kai kuri medžiaga, liečianti lietuvių kraitinius baldus, yra straipsniuose: I. Butkevičius, Valstiečių gyvenamieji namai. Baldai, Lietuvių etnografijos bruožai, V., 1964; R. Merkienė, Grigiškių bandomojo popieriaus kombinato darbininkų butis ir kultūra (5. Butų interjerai), MADA, 1966, t. 3(22); V. Milius, Baldai, min. veik.; A. Vyšniauskaitė, Lietuvių valstiečių šeimos turtiniai santykiai XIX—XX a. pirmaisiais dešimtmečiais, Iš lietuvių kultūros istorijos, 1, V., 1958, p. 267—268.